بسمه تعالی امتحانات ارتقائی ـ شهریور ۱۳۹۲ پاسخنامه مدارس شهرستان				
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه معاونت آموزش اداره ارزشیابی و امتحانات کمیسیون طرح سؤال	پایه :	۶	موضوع :	حکومت اسلامی
	تاریخ :	۹۲/۰٦/۰۷	ساعت :	۱۸

نام کتاب: حکومت اسلامی- تمام کتاب

لطفاً به همهٔ سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی

۱. کدام گزینهٔ دربارهٔ سکولاریزم صحیح است؟ ب ٥۱

أ. دقیقاً همان جدایی دین از سیاست است ☐
ب. قلمرو مرجعیت دین را محدود می‌کند ■
ج. فرد معتقد به آن نمی‌تواند موحّد باشد ☐
د. به معنای دین‌ستیزی است ☐

۲. ولایتی که فقیه از آن برخوردار است، چه نوع ولایتی است؟ ج ۱۱٦

أ. ولایت تکوینی و اعتباری ☐
ب. ولایت تکوینی ☐
ج. ولایت اعتباری ■
د. در پاره‌ای موارد اعتباری و در پاره‌ای موارد تکوینی ☐

۳. شرایط رهبری در حکومت دینی کدام‌اند؟ د ۱۹۳-۱۸۷ (ع: ۳ د: ۳)

أ. فقاهت، اعلمیت در فقه، عدالت ☐
ب. عدالت، اعلمیت در فقه، عقل و تدبیر ☐
ج. اعلمیت در فقه، عقل و تدبیر و فقاهت ☐
د. فقاهت، عدالت، عقل و تدبیر ■

٤. چه نوع مخالفتی با ولیّ فقیه حرام است؟ أ ۲۰۱

أ. هر نوع مخالفت عملی ■
د. هر نوع مخالفت عملی و نظری ☐
ج. فقط مخالفت عملی در احکام اجتماعی ☐
د. فقط مخالفت عملی در ملأ عامّ ☐

تشریحی

۱. مکتب سیاسی «لیبرالیسم» و «سوسیالیزم» چه تفاوتی دارند؟ ۱۸

لیبرالیسم از فردگرایی و آزادی‌های اقتصادی و فرهنگی دفاع می‌کند ولی سوسیالیزم بر آن است که عدالت اجتماعی بالاترین ارزشی است که دولت و حکومت باید خود را به آن ملتزم بداند از این رو، آزادی عمل اقتصادی و مالکیت خصوصی را محدود می‌کند.

۲. ضمن بیان تفاوت حکومت دینی با حکومت سکولار، شبههٔ تقابل میان مدیریت علمی و مدیریت فقهی را نقد کنید. ٦۲و٦۱ (ع: ۲ د: ۱)

(سکولاریزم بر این باور است که میان مدیریت فقهی و عقلانی تقابل وجود دارد و این دو قابل ترکیب نیستند حال آنکه این تقابل هیچ پایه و اساسی ندارد.) تفاوت حکومت دینی و حکومت سکولار در این است که حکومت سکولار عقلانیت و برنامه‌ریزی علمی را فارغ از انطباق یا عدم انطباق آن با تعالیم دینی مورد توجه قرار می‌دهد در حالی که حکومت دینی در عین تأکید بر عقلانیت و برنامه‌ریزی علمی، به گونه‌ای است که عقلانیت و برنامه‌ریزی مذکور، متناسب با تعالیم دینی است.

۳. «ولایت فقیه» چه تفاوتی با «وکالت فقیه» دارد؟ ۱۲٤ (ع: ۲ د: ۲)

بر اساس نظریهٔ وکالت فقیه، مردم با انتخاب و بیعت خویش با فقیه، او را وکیل خود در ادارهٔ جامعه می‌کنند و ماهیت حقوقی وکالت چنین است که اصالت در تصمیم‌گیری با موکل است نه وکیل و وکیل در چارچوب اختیاراتی که موکل یا موکّلان به او تفویض می‌کنند حق تصمیم‌گیری دارد حال آن که در ولایت فقیه فقیه وکیل مردم نیست بلکه منصب خویش را از ناحیهٔ ادلهٔ شرعی و نصب امام معصوم دریافت کرده و اقبال مردم در اصل منصب او تأثیرگذار نیست بلکه در بسط ید و امکانِ اعمال ولایت مؤثر است.

۴. ولایت عامّه فقیه از باب «حسبه» را تقریر کنید. ۱۵۲

خداوند راضی نیست که اداره امور مسلمانان به دست فاسقان و کفار و ظالمان باشد در حالی که این امکان وجود دارد که مؤمنانی که به اعتلای کلمه توحید و حکومت بر طبق حکم الهی می‌اندیشند زمام امور جامعه مسلمین را به دست داشته باشند و انجام این مهم در فقیه تعیّن دارد چون از ادله شرعی، شرط فقاهت در رهبر امت اسلامی استفاده می‌شود و یا آن که قدر متیقن در امور حسبیه آن است که فقیه می‌تواند آن را تصدّی و سرپرستی کند و به سبب اصل عدم ولایت، غیر فقیه نمی‌تواند عهده دار این امر شود.

۵. فلسفهٔ اشتراط «فقاهت» در ولایت سیاسی چیست؟ ۱۸۰

در جامعه اسلامی، انحای روابط و مناسبات اجتماعی باید متناسب با اصول و ارزش‌ها و موازین اسلامی سامان یابد، شؤون مختلف اقتصاد و معیشت و مدیریت و روابط حقوقی و روابط فرهنگی همگی باید با آهنگ دین موزون شوند بنا بر این لازم است که رهبر جامعه در عین برخورداری از توانایی و لیاقت در مدیریت و اداره امور کلان اجتماعی از تبحر کافی در شناخت اسلام و موازین و مبانی آن برخوردار باشد.

۶. مبنای صدور «حکم حکومتی» از سوی ولیّ فقیه چیست؟ ۲۰۷

مبنای صدور احکام حکومتی، رعایت مصلحت مسلمین و نظام اسلامی است، ولیّ فقیه به اقتضای مصلحت و رعایت صلاح مسلمین در امور جامعه اسلامی تصرّف می‌کند و با صدور اوامر و الزامات خاص به انتظام امور می‌پردازد.

۷. مراد از «ولایت مطلقهٔ فقیه» و «ولایت مقیّدهٔ فقیه» چیست؟ ۲۱۹

لازمه ولایت مطلقه فقیه آن است که اگر مصلحت اقتضا کرد فقیه عادل می‌تواند حتی برخلاف احکام الزامی شرع تنفیذ و انشای حکم کند ولی ولایت مقیّده فقیه به معنای آن است که فقیه فقط در دایره غیر الزامات شرعی حق صدور حکم حکومتی دارد.

۸. چگونه می‌توان «دموکراسی» و «اسلام» را سازگار کرد؟ ۲۴۶

اگر دموکراسی به عنوان یک روش در چارچوب خاصی محدود شود یعنی اصول و مبانی خاصی به عنوان حق و صواب پذیرفته شود و آن گاه دموکراسی را در چارچوب حفظ این اصول و ارزش‌ها به کار بست (و به عبارت دیگر اگر در دموکراسی نسبی گرایی و تکثرگرایی معرفتی کنار نهاده شود و از طرفی انتخابگری افراد مقید شود بین اسلام ودموکراسی سازش حاصل می‌شود.)

۹. مراد از «لیبرال دموکراسی» چیست؟ ۲۵۰

بنا بر این نظریه، دموکراسی به عنوان یک روش را می‌توان در چارچوب‌های خاصی محدود کرد یعنی اصول و مبانی خاصی را به عنوان امور حق و صواب نیز پذیرفت و آن گاه دموکراسی را در چارچوب حفظ این اصول و ارزشها به کار بست (در چنین تصوری اولاً نسبی‌گرایی و تکثرگرایی معرفتی به کنار نهاده شده است. ثانیاً انتخاب‌گری افراد مطلق نیست بلکه مقید است).

پایه:	۶	موضوع:	حکومت اسلامی
تاریخ:	۹۳/۰۵/۲۲	ساعت:	۱۶

نام کتاب: حکومت اسلامی، کل کتاب

لطفاً به همهٔ سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی

۱. کدام گزینه غلط است؟   أ   ۵-۱۲٤

أ. ولایت فقیه از سنخ مراقبت و تذکر بوده و فاقد عنصر مدیریت است ■

ب. بر اساس نظریهٔ «انتصابی بودن ولایت فقیه» فقیه عادل، وکیل مردم نیست ☐

ج. با تصدّی یک فقیه جامع شرایط، وظیفهٔ ولایت از فقهای دیگر ساقط می‌شود ☐

د. اقبال و همراهی مردم در اصل منصب ولایت فقیه تأثیری ندارد ☐

۲. فقهای شیعه ..... .   ج   ۱۹۳

أ. به طور مطلق «أعلمیت فقهی» را شرط می‌دانند ☐

ب. تنها در باب افتاء «اعلمیت فقهی» را شرط نمی‌دانند ☐

ج. تنها در باب مرجعیت «اعلمیت فقهی» را شرط می‌دانند ■

د. به طور مطلق «اعلمیت فقهی» را شرط نمی‌دانند ☐

۳. سکولاریزم بر پایهٔ اساسی ..... استوار بوده و در امر دینداری به ..... معتقد است.   ب   ۵۱

أ. الحاد و بی دینی ـ عَلَمانیّه ☐

ب. عقلانیت سکولار ـ تساهل و مدارا ■

ج. عَلَمانیّه ـ الحاد و بی دینی ☐

د. تساهل و مدارا ـ عقلانیت سکولار ☐

٤. با ملاحظهٔ «دلیل حسبه» فقیه عادل چه شأنی دارد؟   أ   ۱٤۷

أ. فقط تصدّی امور اجتماعی مسلمانان ■

ب. تصدّی امور اجتماعی مسلمانان و سمت انتصابی ولایت ☐

ج. فقط سمت انتصابی ولایت ☐

د. نه شأن تصدّی امور اجتماعی دارد و نه شأن انتصابی ولایت ☐

تشریحی

۱. چرا جامعهٔ انسانی نیازمند حکومت است؟   ۲۱

جوامع انسانی از این جهت که از افراد با منافع و علاقه‌ها و سلیقه‌های متعارض و مختلف تشکیل شده است و از طرفی این امور مستلزم تزاحم منافع، نزاع، حق کشی‌ها و اخلاق‌هایی در نظم و امنیت عمومی می‌شود، لذا ضرورةً نیازمند حکومت است.

۲. «حاکمیت» چیست؟ چه نقشی در حکومت ایفاء می‌کند؟   ۳۶

حاکمیت: مبنا و ریشهٔ قدرت سیاسی و توانایی حکومت بر کارها و وظایف و اعمال آمریت.

نقش: هر دولت با اتّکا به حاکمیّتی که از آن برخوردار است می‌تواند اقتدار سیاسی خویش را در عرصه‌های مختلف اعمال کند و ارادهٔ سیاسی خود را در داخل و خارج از مرزهای کشور به ظهور برساند.

۳. علی عبدالرازق (نویسندهٔ مصری) از آیاتی مثل «إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ» چه استفاده‌ای می‌کند؟ اشکال نظریهٔ وی چیست؟   ٤-۷۳

ایشان از آیات استفاده می‌کند که پیامبر اکرمﷺ تنها شأن رسالت داشته است و زعامت سیاسی (حکومت) نداشته است.

اشکال: این گونه آیات مشتمل بر حصر اضافی‌اند و اساساً ناظر به صفات و مناصب دیگر نیستند تا آنها را نفی کنند و تنها وصف خاصّی را که توهّم اثباتش می‌شده نفی می‌کنند.

۴. مقصود امام خمینی(ره) از اینکه «فقیه عادل در زمان غیبت همان ولایت رسول اکرم(ص) و ائمه(ع) را دارد» ولایت تکوینی است یا اعتباری؟ توضیح دهید. ۱۱۷

اعتباری ـ به نظر حضرت امام فقیه عادل در زمان غیبت اینگونه نیست که مقامات پیامبر و امامان(ع) را که همان ولایت تکوینی است داشته باشد، بلکه وظیفه و مسؤولیت حکومت و ادارهٔ کشور و اجرای قوانین شرع مقدس را دارد که واقعیّتی جز جعل ندارد یعنی همان ولایت اعتباری.

۵. دلیل عقلی ترکیبی بر ولایت فقیه را تقریر کنید. ۱۷۵

اسلام برای رفع نیاز بشر در همهٔ زمان‌ها و مکان‌هاست و همانطور که اجرای آن نیازمند نصب امام معصوم است در زمان غیبت نیز نیاز به نصب مُجری اسلام شناس است.

۶. چرا در حکومت دینی، سیاست‌مداری و مدیریت جامعهٔ اسلامی را نمی‌توان یکسره به فنّ مدیریت و تسلّط بر سیاست عملی واگذار کرد؟ ۱۸۴

زیرا مدیریت و سیاست‌مداری در چنین حکومتی باید در چارچوب تعالیم و موازین دینی و شرعی اعمال شود. بنابراین مدیر و زعیم چنین جامعه‌ای، باید افزون بر توانایی سیاسی و آشنایی با فن مدیریت از فقاهت و اسلام شناسی نیز بهره‌مند باشد.

۷. چرا عدم جواز ردّ و انکار، در روایت «فإذا حکم بحکمنا فلم یقبل منه فإنّما استخف بحکم الله و علینا ردّ و الرادّ علینا الرادّ علی الله» محدود به حکم قاضی نیست؟ ۲۱۰

زیرا قضا شعبه‌ای از شعب ولایت و شأنی از شئون فقیه جامع شرایط است و زمانی که حکم فقیه در یک نزاع خصوصی و جزئی قابل نقض و مخالفت نباشد مسلّم است که در شأن والاتر ولیّ فقیه که ادارهٔ جامعهٔ اسلامی و صدور احکام حکومتی است، قابل نقض نخواهد بود.

۸. مقصود از اینکه «ولایت فقیه به حصار شرع محدود نیست» را بنویسید. ۲۱۷

مقصود همان ولایت مطلقه است یعنی اگر مصلحت جامعهٔ اسلامی اقتضا کند فقیه می‌تواند موقتاً حکم حکومتی صادر کند هر چند این حکم با یکی از احکام الزامی شرع مخالف باشد.

۹. مراد از «لیبرال دموکراسی» چیست؟ ۲۵۰

بر اساس این نظریه، دموکراسی به عنوان یک روش را می‌توان در چارچوب‌های خاصّی محدود کرد یعنی اصول و مبانی خاصی را به عنوان امور حق و صواب نیز پذیرفت و آنگاه دموکراسی را در چارچوب حفظ این اصول و ارزش‌ها به کار گرفت (در چنین تصوّری اولاً نسبی گرایی و تکثرگرایی معرفتی به کنار نهاده شده است، ثانیاً انتخاب‌گری افراد مطلق نیست بلکه مقید است).

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه معاونت آموزش و امور حوزه‌ها اداره ارزشیابی و امتحانات	بسمه تعالی **امتحانات ارتقائی ــ مرداد ۱۳۹۵** **پاسخنامه مدارس شهرستان**				
		پایه:	۶	موضوع:	حکومت‌اسلامی
		تاریخ:	۹۵/۰۵/۱۱	ساعت:	۱۶

نام کتاب: حکومت اسلامی، کل کتاب

لطفاً به همهٔ سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی

۱. به عقیدهٔ مصنف، تعریف سیاست چیست؟ أ ١٦

أ. تدبیر امور کلان جامعه ■ ب. تلاش برای حفظ و تقویت مشروعیت سیاسی ☐

ج. تلاش برای کسب قدرت سیاسی ☐ د. مطالعه در باب قدرت سیاسی ☐

۲. نخستین کسی که در باب ولایت فقیه به طور مستقل بحث کرد که بود؟ ب ١٣٩

أ. محقق کرکی ☐ ب. ملا احمد نراقی ■ ج. صاحب جواهر ☐ د. امام خمینی ☐

۳. کدام گزینه مبنای صدور احکام حکومتی است؟ ج ٢٠٧

أ. رعایت صلاح مسلمین در باب اموال جامعه اسلامی ☐ ب. عروض یکی از عناوین ثانوی ☐

ج. رعایت مصلحت مسلمین و نظام اسلامی ■ د. پیشرفت نظام اسلامی در حوزهٔ رفاه و امنیت ☐

٤. تشخیص مبنای صدور احکام حکومتی در مرحلهٔ اول به عهدهٔ کیست؟ ب ٢١٤

أ. مجمع تشخیص مصلحت نظام ☐ ب. ولی فقیه ■ ج. مجلس شورای اسلامی ☐ د. شورای نگهبان ☐

تشریحی

۱. اندیشهٔ سیاسی اسلام شامل چه بخش‌هایی است؟ (هر بخش را به طور مختصر توضیح دهید.) ٢٦

أ. فلسفهٔ سیاسی اسلام: این بخش به پرسش‌های مبنایی عالم سیاست پاسخ خاص و مناسب می‌دهد.

ب. فقه سیاسی اسلام: این بخش مشتمل بر مباحثی نظیر نوع حکومت و شکل دولت، حقوق مردم بر حاکمان و به طور کلی به مباحثی که با جنبه‌های عملی ارتباط نزدیک دارد می‌پردازد.

۲. أ. چهار نمونه از اهداف دنیوی حکومت دینی را نام ببرید. ب. حکومت دینی در تأمین اهداف دنیوی چه فرق‌هایی با حکومت‌های غیر دینی و متعارف دارد؟ ٢٣٠

أ. ۱. برقراری امنیت ۲. تقویت بنیهٔ دفاعی ۳. برقراری رفاه ٤. اصلاحات در شؤون مختلف جامعه و … .

ب. اولاً به بعضی از اهداف مانند مواسات با فقیران و برخورداری مساوی اقشار جامعه از بیت‌المال توجه خاصی دارد به خلاف حکومت‌های متعارف. ثانیاً در شیوه و روش تأمین این اهداف با حکومت‌های غیر دینی فرق می‌کند؛ زیرا حکومت دینی اهداف دنیوی را همراه با اهداف معنوی پی می‌گیرد.

۳. مراد از «نظام خلافت» در نزد اهل سنت و «نظام امامت» در دیدگاه شیعه را بنویسید. ٨٥

نظام خلافت: اهل سنّت اعتقاد دارند که تعیین زعامت سیاسی به خود امت واگذار شده و مسلمانان صدر اسلام با اجتهاد خویش نظام خلافت را برگزیدند. نظام امامت: شیعه اعتقاد دارد که نصوص دینی مسألهٔ امامت پس از رسول الله ﷺ را مشخص کرده است.

٤. نقطهٔ اشتراک و اختلاف عالمان شیعه در بحث ولایت فقیه در عصر غیبت را بیان کنید. ٩٥

عالمان شیعه در اصل ولایت داشتن فقیه و نیابت فقیه عادل از امام معصومؑ ـ فی الجمله ـ و در برخی شؤون آن حضرت، اتفاق دارند آن چه محل نزاع است قلمرو این ولایت است برخی از فقیهان این ولایت را عام و شامل کلیه شؤون قابل نیابت امام معصومؑ می‌دانند و برخی دیگر از فقهای شیعه، نیابت فقیه از امامؑ را محدود به موارد خاصی می‌دانند.

٥. تفاوت ولایت انتصابی و انتخابی در چیست؟ ١٢٤

بر اساس نظریهٔ ولایت انتخابی، منتخب مردم وکیل آنان در اداره و سرپرستی امور جامعه است حال آنکه بر اساس نظریهٔ ولایت انتصابی، فقیه وکیل مردم نیست بلکه سمت و منصب خویش را از ناحیهٔ ادلّهٔ شرعی و نصب امام معصومؑ دریافت کرده و اقبال مردم فقط در بسط ید و امکان اعمال ولایت او مؤثر است.

* أمّا الحوادث الواقعة فارجعوا فیها إلی رواة حدیثنا. ٥٠-١٤٩

٦. با توجه به فقرهٔ مذکور از توقیع امام زمانؑ، ولایت عامهٔ فقیه را تبیین کنید.

ظاهر روایت این است که این مراجعه از باب پرسش از حکم شرعی حوادث نیست؛ زیرا در عصر غیبت بر همه کس معلوم بوده که برای استفتا از حکم شرعی باید به سراغ فقهاء بروند پس مراد مراجعه جهت روشن شدن وظیفه در حوادث واقعه و مسائل اجتماعی است.

* نصب عام فقیهان جهت ولایت بر امور مسلمین موجب اختلال و هرج و مرج می‌شود؛ (زیرا چه بسا زمانی صد فقیه عادل جامع شرایط وجود داشته باشد) پس چاره‌ای جز اعتقاد به محدودیت دایرهٔ انتصاب به سمت قضا نیست. ١٦٣

٧. به شبههٔ مذکور پاسخ مناسب بدهید.

آنچه زمینهٔ هرج و مرج و اختلال است، إعمال ولایت به دست فقیهان مختلف در یک واقعه می‌باشد نه برخورداری آنان از منصب ولایت لذا اگر فقیهی به واسطهٔ خبرگان تصدّی امور را به عهده گرفت فقیهان دیگر اعمال ولایت نمی‌کنند.

٨. یک دلیل عقلی محض بر ولایت فقیه اقامه کنید. ٢-١٧١

اگر حیات اجتماعی انسان و نیز کمال فردی و معنوی او نیازمند به قانون و مجری آن است پس نصب ولایت فقیه ضرورت دارد؛

و لیکن حیات اجتماعی انسان و نیز کمال فردی و معنوی او نیازمند به قانون و مجری آن است.

پس نصب ولایت فقیه ضرورت دارد.

* معیار گزینش رهبر و ولی سیاسی، اعلمیت در باب فقه الحکومة است. ١٩٤

٩. دلیل ادّعای فوق را بنویسید.

زیرا اوّلاً تبحر و اعلمیت در خصوص عبادات یا ابواب مربوط به تجارت، اولویتی در امر ولایت سیاسی به همراه نمی‌آورد و ثانیاً از برخی روایات چنین استفاده می‌شود که اعلمیت در ادارهٔ امور جامعه و حکومت معیار است.

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه معاونت آموزش اداره ارزشیابی و امتحانات کمیسیون طرح سؤال	بسمه تعالی امتحانات تکمیل نواقصی ــ آبان ۱۳۹۲ پاسخنامه مدارس شهرستانها			
		پایه :	۶	موضوع :	حکومت اسلامی
		تاریخ :	۹۲/۰۸/۰۹	ساعت :	۱۴
نام کتاب: حکومت اسلامی					

لطفاً به همهٔ سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی

۱. در کدام مورد «اعلمیّت» شرط است؟ ج ۱۹۵

أ. ولایت سیاسی ☐ ب. قضا ☐ ج. افتا ■ د. ولایت بر امور حسبه ☐

۲. «بیعت» از مفاهیم ... است. ب ۹۹

أ. تأسیسی اسلام ☐ ب. امضائی اسلام ■ ج. تأسیس و امضائی اسلام ☐ د. غیر تأسیسی و غیر امضائی اسلام ☐

۳. ولایت فقیه با چه نوع دلیلی اثبات می‌شود؟ د ۱۷۵

أ. فقط با دلیل عقلی ملفق و دلیل نقلی ☐ ب. فقط با دلیل شرعی ☐

ج. فقط با دلیل نقلی و عقلی محض ☐ د. با دلیل عقلی ملفق، دلیل عقلی محض و دلیل شرعی ■

٤. چه نوع مخالفتی با ولیّ فقیه حرام است؟ أ ۲۰۱

أ. هر نوع مخالفت عملی ■ د. هر نوع مخالفت عملی و نظری ☐

ج. فقط مخالفت عملی در احکام اجتماعی ☐ د. فقط مخالفت عملی در ملأ عامّ ☐

تشریحی

۱. أ. در مکتب سوسیالیسم، بالاترین ارزشی که حکومت باید به آن ملتزم باشد چیست؟ ب. مالکیت خصوصی در این مکتب چه جایگاهی دارد؟ ۱۸

أ. سوسیالیسم، عدالت اجتماعی را بالاترین ارزشی می‌داند که دولت و حکومت باید خود را به آن ملتزم بداند (از این رو آزادی عمل اقتصادی باید به کنترل درست در آید) ب. مالکیت خصوصی باید محدود و گاه حذف شود.

۲. سکولاریزم چه اعتقادی دربارهٔ قلمرو دین دارد؟ ۵۱ و ۵۰

از نظر سکولاریزم قلمرو دین عرصه‌هایی است که عقل آدمی به انجام نمی‌رسد این عرصه‌ها شخصی و مربوط به رابطهٔ انسان و خداوند است، امّا رابطهٔ انسان با انسان و رابطهٔ انسان با جهان طبیعت نیز در قلمرو هدایت دینی نمی‌گنجد.

۳. دو دلیل بر الهی بودن حکومت پیامبر(صلی الله علیه و آله) بیان کنید. ۸۲ و ۸۱

۱. اسلام مشتمل بر قوانین و تکالیفی است که بدون برپایی دولتی دینی، نمی‌توان آنها را بر شؤون مختلف جامعه اسلامی تطبیق کرد.

۲. آیات قرآنی ولایت سیاسی پیامبر اکرم(صلی الله علیه و آله) را تثبت کرده است. مانند آیهٔ «النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ» و آیهٔ ولایت.

۳. مهم‌ترین دلیل، مخالفین بیعت رضوان و مانند آن است در حالی که مفاد این بیعت‌ها انتخاب پیامبر(صلی الله علیه و آله) به زعامت نیست بلکه حمایت از رسول الله(صلی الله علیه و آله) است.

٤. أ. ولایت تکوینی و ولایت اعتباری را توضیح دهید. ب. ولایت امام معصوم از کدام قسم است؟ ۱۱۷

أ. ولایت تکوینی یک فضیلت و مقام معنوی و کمال روحی است که به واسطهٔ آن شخص صاحب ولایت به اذن الله قدرت تصرف در کائنات را دارد. ولایت اعتباری همان تصدی منصب رهبری و ادارهٔ شؤون مسلمین است که شأنی اعتباری به شمار می‌آید.

ب. ولایت امام معصوم(علیه‌السلام) از هر دو قسم است.

٥. ولایت عامهٔ فقیه چگونه از باب حسبه اثبات می‌شود؟ ۱٤۷

چون امور حسبه اموری است که شارع در هیچ شرایطی راضی به ترک آنها نیست. و تصدی امور حسبه بنا بر نظر قاطبهٔ فقهای شیعه به عهدهٔ فقیه جامع الشرایط است. پس می‌توان گفت تصدی فقیه عادل در امور اجتماعی و سیاسی مسلمین ثابت می‌شود.

٦. چرا زعیم جامعهٔ اسلامی باید فقیه باشد؟ ۱۸۰

رسالت و وظیفهٔ حکومت در جامعهٔ اسلامی تطبیق امور مختلف مسلمانان با تعالیم شریعت است. اموری همچون روابط و مناسبات اجتماعی، اقتصاد و معیشت و روابط حقوقی و فرهنگی همگی با دین موزون می‌شود؛ لذا لازم است رهبر جامعهٔ اسلامی در عین برخورداری از توانایی و لیاقت در مدیریت جامعه، از تبحر کافی در شناخت اسلام و موازین و مبانی آن برخوردار باشد.

٧. در بحث از «حکومت در عصر غیبت» در چه صورت مسأله‌ای کلامی و در چه صورت مسأله‌ای فقهی می‌شود؟ ۱٤٤

زمانی که از اصل لزوم اظهار نظر شرع در باب حکومت در عصر غیبت سخن بگوییم مسأله کلامی است و آن گاه که از تفصیل شرایط والی مسلمین وظایف او وظیفهٔ مردم در قبال او بحث می‌کنیم به مسأله‌ای فقهی پرداخته‌ایم.

٨. چگونه سازگاری میان اسلام و دموکراسی امکان پذیر است؟ توضیح دهید. ۲٤٥و۲٤۳

(در صورتی که مبتنی بر دو اصل «تکثّرگرایی» و «آزادی اندیشه و انتخاب‌گری مطلق» نباشد) دموکراسی به عنوان یک روش را می‌توان در چارچوب خاصی محدود کرد یعنی اصول و مبانی خاصّی را به عنوان حق پذیرفت آن‌گاه دموکراسی را در چارچوب حفظ این اصول و ارزش‌ها به کار بست، پس دموکراسی روشی را می‌توان در چارچوب مبانی اسلامی محصور کرد.

٩. استدلال سکولارها موسوم به «مشکل تطبیق شریعت» را به اختصار تقریر کرده، یک جواب برای آن بنویسید. ٥۸-٥٤

استدلال: دین، ثابت و روابط اجتماعی، متغیّر است و ثابت برای متغیّر قابل انطباق نیست؛ پس دین نمی‌تواند در جوامع بشری اجرا شود.
جواب: ۱. تغییرات قالبی و شکلی، مانع تطبیق نیست. ۲. برای مسائل مستحدثه و نوظهور چاره‌اندیشی شده است (مثل اجتهاد، احکام ثانویه، حکم حکومتی). ۳. دین، گرچه ثابت است، امّا ابزار انعطاف با شرایط متغیّر، در آن پیش‌بینی شده است.